

Nammo Sweden AB
ola.hollstedt@nammo.com

Elektronisk delgivning

Beslut om försiktighetsmått efter anmälan om ändring av verksamhet

Beslut

Länsstyrelsen förelägger Nammo Sweden AB, organisationsnummer 556249-6835, i Karlskoga kommun, att med anledning av anmäld ändring daterad 2 februari 2024 avseende införandet av ett nytt sprängämne, MCX, i produktionen, utföra nedanstående försiktighetsmått:

1. Processvatten (skölj- och kylvatten etc) från produktion där sprängämnet MCX används ska samlas upp och skickas till godkänd mottagare för destruktion på ett utifrån lagstiftningen godtagbart sätt.
2. Utsläpp av vatten, från produktion där sprängämnet MCX används, får inte ske till recipient.

Under förutsättning att försiktighetsmåttarna följs medger Länsstyrelsen att ni genomför ändringen i enlighet med anmälan. Om bolaget inte avser att samla upp vattnet från produktionen där MCX används behöver ni ansöka om tillstånd för den anmälda ändringen.

Detta beslut börjar gälla så snart den aktuella ändringen påbörjas.

Beskrivning av ärendet

Nammo Sweden AB, org. nr 556249-6835, har i enlighet med 1 kap 11 § miljöprövningsförordningen (2013:251), lämnat in en anmälan till Länsstyrelsen. Anmälan inkom den 2 februari 2024 till Länsstyrelsen och kompletteringar i ärendet inkom den 25 april, 2 maj samt 3 maj 2024. Ändringen innebär införandet av ett nytt sprängämne i produktionen som innehåller ämnen som inte regleras i

verksamhetens tillstånd. Det är ett nytt sprängämne som är av typen "insensitive munition". Bolaget räknar med att tillverka cirka 2000 granater under 2024 och har en orderstock om cirka 75 000 granater under kommande 6-årsperiod för MCX. Processvatten som kommer från produktionen är främst från rengöring av utrustning. Denna rengöring genomförs i samband med tillverkning av granater. Vatten uppstår även vid sågning av granater (kvalitetskontroll).

Bolaget har beskrivit i anmälan att det nya sprängämnet innehåller ämnena NTO och DNAN, utöver ämnet RDX som regleras i verksamhetens tillstånd. Bolagets rening idag är optimerat för att rena TNT, HMX och RDX men inte de nya ämnena NTO och DNAN. Bolagets bedömning är att NTO och DNAN kommer renas till viss del med bolagets existerande reningsanläggning, men kan inte ange en reningshalt av ämnena. Vid prov av det nya sprängämnet har bolaget samlat upp vattnet, cirka 20 kubik, i IBC behållare. Bolaget har gjort en bedömning av att skicka vattnet för destruktion och kommit till slutsatsen att detta blir en dyr lösning och inte miljömässigt optimalt. Bolaget har kontaktat ett laboratorium för analys, men utan framgång. Bolagets motivering är att utsläppshalterna blir så låga att miljöpåverkan kommer att bli försumbar. Bolaget har angett att för året 2022 var den totala mängden utsläppt sprängämne 124 g.

Efter kompletteringsbegäran avseende utsläppsiffror, konsekvenser för miljö och hälsa samt reningsmöjligheter har bolaget redovisat följande utsläppssiffror.

- Orenat maximalt utsläpp:
NTO: 796 g per dygn
DNAN: 424 g per dygn
RDX: 344 g per dygn
- Vid 95% reningsgrad i reningsanläggning
NTO: 39,8 g per dygn
DNAN: 21,2 g per dygn
RDX: 17,2 g per dygn

Bolaget har angett ett vattenflöde på 4000 liter per dygn från reningsanläggningen.

Delavrinningsområde är i detta fall Trösälven som har sitt flöde ut till Timsälven och vidare till sjön Möckeln. Trösälven har ett medelvattentillflöde på 1,01 l/s. Spädningsfaktor för vattenföring i

recipienten är 21 816 gånger. Trösälven har enligt VISS måttlig ekologisk status och inte god kemisk status. Efterföljande Möckeln har otillfredsställande ekologisk status och inte god kemisk status. Vidare framför bolaget att konsekvenserna för miljö är försumbara under kort sikt, men att recipienten kan påverkas över tid. Bolaget anser att de hälsomässiga riskerna är försumbara. Enligt bolaget har ett projekt startats med en annan aktör för att undersöka nya tänkbara reningsmetoder. Bolaget har kontaktat ett laboratorium för analys, det finns dock ingen tidsplan för detta då reningsteknikerna prioriteras.

Enligt säkerhetsdatabladet för produkten är MCX explosivt, skadligt vid förtäring, irriterande, orsakar organskador och är inte biologiskt nedbrytbar. Vidare är rekommendationen enligt säkerhetsdatabladet att förhindra utsläpp till avlopp, vattendrag och mark.

Bolaget har för avsikt att inkomma med en ansökan om nytt tillstånd för verksamheten. Samråd har skett under hösten 2023. Länsstyrelsens bedömning från samrådet är att verksamheten bolaget avser ansöka om kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Tillväxt- och tillsynsnämnden i Karlskoga kommun och Bergslagens räddningstjänst har lämnats möjlighet till yttrande över anmäld ändring.

Tillväxt- och tillsynsnämnden har lämnat följande yttrande. Tillväxt- och tillsynsnämnden har ingen erinran mot anmälan. Vi antar att valet av kemikalier kommer hanteras i den pågående tillståndprocessen.

Motivering till beslutet

En ändring av en tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet kräver, enligt 1 kap. 4 § miljöprövningsförordningen (2013:251), tillstånd om ändringen i sig innebär en sådan verksamhet eller åtgärd som är tillståndspliktig enligt 2-32 kap. förordningen eller ändringen i sig eller tillsammans med tidigare ändringar innebär att en olägenhet av betydelse för människors hälsa eller miljön kan uppkomma.

Bolaget har ett tillstånd enligt miljöskyddslagen från den 1 oktober 1999 som är beslutat av Miljödomstolen, dnr. 2410-01220-9883-133. I villkor 4a står det:

”Processavloppsvatten från sprängämnesgjuterierna samt avloppsvattnen från apteringen och experimentverkstaden skall renas i kolfilter och därefter ledas till dagvattennätet. Halterna av TNT (trotyl), RDX (hexogen) och HMX (oktogen) i det till dagvattennätet utgående vattnet får som riktvärde* inte för något av ämnena överstiga 0,1 mg/l. Som gränsvärde gäller att högst 3 kg vardera av ämnena TNT, RDX och HMX får släppas ut per år.”

Halter regleras i tillståndet genom riktvärden, medan den årliga mängden regleras genom gränsvärden. När det gäller utsläppsmängder har bolaget uppgett följande:

Orenat maximalt utsläpp:	Vid 95% reningsgrad i reningsanläggning
NTO: 796 g per dygn	NTO: 39,8 g per dygn
DNAN: 424 g per dygn	DNAN: 21,2 g per dygn
RDX: 344 g per dygn	RDX: 17,2 g per dygn

Årligen skulle det vid en 95 % rening kunna ge upphov till maximalt utsläpp av RDX om 6 278 gram per år. Detta ryms inte inom bolagets gällande villkor som anger gränsvärdet 3 kg.

Utöver ovanstående, enligt gemensamma bestämmelser punkt 1 i verksamhetens tillstånd, anges att mindre ändring i produktion eller reningsförfarande dock får vidtas efter godkännande av Länsstyrelsen. Som förutsättning gäller att ändringen inte bedöms kunna medföra ökning av förorening eller annan störning.”

Bolagets bedömning är att NTO och DNAN kommer renas till viss del med bolagets existerande reningsanläggning, Bolaget har dock inte i sin anmälan kunnat påvisa en reningshalt av ämnena NTO och DNAN. Om rening av DNAN framgår exempelvis att man med den befintliga teknik som bolaget använder idag (kolfilter) kommer man att ta bort en del av DNAN i vatten, men inte fullständigt. Vidare anges att det krävs andra tekniker för att kunna rena DNAN från processvattnet. Bolaget har inlett ett samarbete med andra aktörer som använder sprängämne av typ MCX. Man har undersökt olika tekniker för att kunna rena MCX vatten. Två olika tekniker skall provas för att kunna rena vatten som innehåller MCX. Den ena är en rening med hjälp av UV-teknik. Den andra tekniken är rening med hjälp av enzymer.

Enligt säkerhetsdatabladet är MCX explosivt, skadligt vid förtäring, irriterande, orsakar organskador och är inte biologiskt nedbrytbart. Vidare är rekommendationen enligt säkerhetsdatabladet att förhindra utsläpp till avlopp, vattendrag och mark.

Enligt inlämnade uppgifter skulle det maximala utsläppet bli:

NTO: 796 gram per dygn

DNAN: 424 gram per dygn

Det skulle, om bolaget inte kan rena dessa ämnen motsvara utsläpp av 290 kg per år av NTO och 155 kg DNAN.

Dessa utsläppsmängder jämförs med bolagets gällande villkor att som gränsvärde gäller att högst 3 kg vardera av ämnena TNT, RDX och HMX får släppas ut per år.

Sammanfattningsvis anser Länsstyrelsen att den anmälda ändringen inte kan godtas om utsläpp kommer att ske till recipient. Ändringen i enlighet med vad bolaget önskar kan inte godtas inom ramen för en anmälan. Ändringen skulle kunna medföra att bolaget inte klarar gällande villkor om utsläpp av RDX. Vidare anser Länsstyrelsen att detta bör betraktas som en betydande ändring. Ämnena i MCX är explosiva, skadliga vid förtäring, irriterande, orsakar organskador och är inte biologiskt nedbrytbara. De angivna utsläppsmängderna till recipient i anmälan är oroande höga och är betydligt högre än bolagets nuvarande utsläppsmängder av liknande ämnen, 124 gram för år 2022. Den anmälda ändringen kan således inte anses vara en mindre ändring om utsläpp kommer att ske till recipient. Länsstyrelsens bedömning är att en ökning av förorening eller annan störning inte kan uteslutas om bolaget genomför den ändring som de har anmält på det sätt som de avser.

Länsstyrelsen har därefter att beakta om ändringen kan godtas om vi förelägger om försiktighetsmått. Vid prov av det nya sprängämnet har bolaget samlat upp vattnet i IBC behållare. Bolaget har gjort en bedömning av att skicka vattnet för destruktion och kommit till slutsatsen att detta blir en dyr lösning och inte miljömässigt optimalt. Länsstyrelsen anser att den av bolaget anmälda ändringen kan godtas om bolaget samlar upp vattnet och skickar detta för destruktion på ett utifrån lagstiftningen godtagbart sätt.

Transporter av vatten som ska destrueras kommer att krävas, men inte bli mer omfattande än att det är acceptabelt. Om inget utsläpp sker av processvattnet från produktionen där MCX används så innebär ändringen i sig eller tillsammans med tidigare ändringar inte

att en olägenhet av betydelse för människors hälsa eller miljön uppkommer. Om uppsamling sker riskerar bolaget inte heller att inte klara gällande villkor 4 a i bolagets tillstånd. Vi förelägger därför bolaget om att processvatten från produktion där sprängämnet MCX används ska samlas upp och skickas till godkänd mottagare och att utsläpp av vatten från produktion där sprängämnet MCX används inte får ske till recipient. Bolaget har då, även om det medför stora kostnader för bolaget, en möjlighet att använda det nya sprängämnet MCX i produktionen.

Då bolaget avser att ansöka om nytt tillstånd anser Länsstyrelsen att det är lämpligt att den anmälda ändringen, med eventuella utsläpp till recipient, prövas i kommande tillståndsansökan. En utgångspunkt i miljöbalken är att det ska ske en samlad prövning av verksamhetens totala miljöpåverkan.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Detta beslut har fattats med stöd av 26 kap. 1 och 9 §§ miljöbalken (1998:808), 27 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och 1 kap. 4 § miljöprövningsförordningen (2013:251).

Miljöbalken

26 kap. 1 § Tillsynen ska säkerställa syftet med denna balk och föreskrifter som har meddelats med stöd av balken.

Med tillsyn avses att tillsynsmyndigheten ska

1. på eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken följs samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse
2. underlätta för en enskild att fullgöra sina skyldigheter enligt de handlingsregler som avses i 1 genom information och liknande verksamhet, och
3. fortlöpande bedöma om villkor för miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet som omfattas av tillstånd är tillräckliga.

26 kap. 9 § En tillsynsmyndighet får i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas.

Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Förelägganden och förbud får inte begränsa ett beslut eller en dom om tillstånd i ansökningsmål som har rättskraft enligt 24 kap. 1 §.

Ett tillståndsbeslut eller en tillståndsdom hindrar dock inte en tillsynsmyndighet från att meddela sådana förelägganden eller förbud som

1. är brådskande och nödvändiga för att undvika att ohälsa eller allvarlig skada på miljön uppkommer, eller
2. gäller säkerhetshöjande åtgärder vid en damm som klassificerats enligt 11 kap. 24 och 25 §§.

Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

27 § När ett anmälningsärende är tillräckligt utrett och om det behövs, ska den myndighet som handlägger ärendet i ett föreläggande till verksamhetsutövaren besluta om försiktighetsmått eller förbud enligt miljöbalken eller förelägga verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd enligt 9 kap. 6 a § miljöbalken.

Om myndigheten inte förelägger om försiktighetsmått eller förbud enligt första stycket, ska myndigheten underrätta den som har gjort anmälan om att ärendet inte kommer att leda till någon åtgärd från myndighetens sida.

Miljöprövningsförordningen (2013:251)

1 kap. 4 § För ändring av en tillståndspliktig verksamhet krävs det också tillstånd, om

- ändringen i sig innebär en sådan verksamhet eller åtgärd som är tillståndspliktig enligt 2-32 kap., eller
- ändringen i sig eller tillsammans med tidigare ändringar innebär att en olägenhet av betydelse för människors hälsa eller miljön kan uppkomma.

Ni kan överklaga beslutet.

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lena Rådström Baastad med handläggare Daniel Madsen som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Anna Olofsson, avdelningschef Peder Eriksson och enhetschef Malin Ahlm medverkat.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Ni kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Örebro län antingen via e-post; orebro@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Örebro län, 701 86 Örebro.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer ert överklagande bifogar ni kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, orebro@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-224 80 00. Ange diarienummer 873-2024.